

A magyar nyelvr?l magyaroknak 7.

2010 június 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Kies hazánkban szokás id?nként kiosztani az utolsó polihisztor címet. Semmi értelme. Nem mintha nem lett volna nagy ember az éppen feldicsért utolsó, de micsoda gazdagság! nyakunkon a következ?! Kérem, vegyük tudomásul, hogy messze van még az utolsó magyar polihisztor.

NÉHÁNY ÉRDEKES MAGYAR SZÓ II.

DANA

dana, danol, döng, döngicsél, dönget, döng?, döndít, dünnyög, dongó, dong, dongó, dal, dalol, dallam, ton, tan, tono

A dön, vagy don szót? b?vítményei: dön|g, dön|ög, dön|gicsél, dön|get, dön|dít, dünny|ög, , dan|a, dan|ol, don|g, don|gó (dön|g?) stb., n-l hangmódosulással: dal, dal|ol (= dan|ol), dall|am. Tehát aki dalol, különösképpen ha dúdol, az dönög.
Dan, don a németben: Donn|er, jelentése *mennydörgés*.
Pusztán a felsorolásból is jól látható, hogy a dan, don, dön szót? hangot jelent, semmi mást.
Dan, don egyszer? d-t módosulattal: tan, ton. Németben Ton = hang, zönge, Ton|fall (ton-hull, ugyanis (fall f-h: hull)= *hanglejtés*. Angol ton(e) = hang, tone series = hangsor, azaz ton(e) ser(ies): tonsor (ser(ies) = sor).
Tan, ton a szanszkritban tan. Latin tono = *er?sen harsog, dörög*.

KÁNAÁN

Kánaán, Kunán, Khunán, Chunán, Hunország

A biblia is említi, mint a zsidók által vágyott, irigyelt, majd leigázott területet. Ma is a legcsodálatosabb országot jelenti: „tejjel, mézzel folyó Kánaán”. A Kánaán szó a Kunán szó kissé torzult kiejtés? változata. Kun|án (régiesen: Khun|án, Chun|an) végz?dése, az -án, másképp -ány, adott helyet jelent, pl. Balok|ány, Balk|án, Bak|ony, magas hangrendben -en, pl. Éd|en (lásd az ÉD és az ÉDEN szócikket). A Kun|án szóban a Kun pedig azonos a kun = hun névvel. Tehát Kunán (Kánaán): Kun (hun) föld, Kun tartomány, Kunország, avagy Hunország. Hogy ez mennyire így van, igazolja Jerney János megjegyzése a Kánaán szóhoz a *Magyar nyelvkincsek Árpádék korszaka* (Pest, 1865) cím? könyvének 38. oldalán: *„egy más honi régiségünkben, jelesen némi XIII-ik századi oklevélben »cananeus« a’ magyarhoni chun azaz kún férfi neve.”* Tehát a kánaániták: hunok, keményebben ejtve: kunok. A *Bibliai nevek és fogalmak* cím? szómagyarázó könyvben ez áll Kánaánról: *KÁNAÁN (lapály, mélyföld, megalázás, leigázás) /.../ 2.) Palesztina ?si neveinek egyike, a kananeusok földje, amelyet kés?bb az izraeliták elfoglaltak t?lük. Az „amarna levelek”-ben (kb. 1400 Kr. e.) ez a név a föníciai tengerpartot jelöli. Mózes és Józsué könyvében a kananeusok jelentik egyetemesen mindazokat a népeket, amelyek Izráel el?tt ott laktak, beleértve a Jordántól keletre lév? vidéket. Az izraeliták soha nem tudták ?ket földjükr?l teljesen kiirtani.* Tehát a népirtás nem tudott teljes lenni. A „kiirtás” szó világossá teszi, hogy a kánaán szó miért jelent áttételesen megalázást, leigázást is a hébereknek a fent idézett szöveg szerint. Ez a pár mondatocska hatalmas, egykori drámákról mesél.

KAFTÁN

kaftán, köpeny, kapca, kabát

A kaftán a keletiek jellegzetes felölt? köntöse. A kaftán kaf szótöve valójában kap, lásd a KAP címszót, s a kaftán szóban a kap, mint felkapás gondolata rejlik. Mert fölülre csak magunkra kapjuk. E gondolatra példák: „a kend?t magára kap|ta”, „magamra kapok valamit”, ellentétesen: „le|kap|ta a kalapját”. Ugyanígy e szót? és gondolata a latinban: cap|tio = kap|ás, cap|tatéla = magára kap, fel|kap, felöltés, magára vétel.
Az id?k folyamán négy szó is keletkezett e szót? és gondolat alapján, csak a szót? p hangjának kiejtése többféleképpen változott: k, b, f: kap, kab, kaf, köp. E szavak: 1.) Amit a lábunkra kapunk: kap|ca, 2.) Amit legfelülre magunkra kapunk: kab|át, eredetileg tehát: kap|at. 3.) Kap köp kiejtéssel: köp|eny, mintegy kap|ány, aminek megfelel az angol cap|e = ujjatlan köp|eny szó. 4.) Kap kaf kiejtéssel: kaf|tán.

KAUKÁZUS

Hegység a Fekete- és a Kaspi-tenger között. Ógörög kiejtéssel Kaúka-szosz [????????]. Kaukázus szó végér?l az -us, avagy -osz elhagyható, marad: kaukáz. A KAUKÁZ szóban a KAU szót? kett?s magánhangzója a szó régiségét jelzi. A szókezd? k, bizonyára kh, gyakran vált a h hanggal, így KAUKÁZ > HÓKÁZ. A kau = hau, hou összevonva hó, mint lou = ló. Eszerint KAUKÁZ > HÓKÁZ nem lenne egyéb, mint HÓKÁS, ami visszatéve a v hangot: hav(as)kás. Hóka a neve az olyan lónak is, melynek fején a homlokától az orráig fehér folt van. E szófejtés a régi id?kb?l is igazolható: *„A görögök és a rómaiak azt mondják, hogy »chaucas« skytha szó, annyit tesz, mint »nive candidum« = hótól fejér.”* (Balkányi Sz. Lajos: *Magyar ?smesék* I. 64. o.)

KÍN

kin, kínozás, kinézisz, kinetikus, kénes?

A kín szó gyöke a CzF szótár szerint in. In mozgást jelent, számos azó gyöke: inal, indul, ing, inog, ingadozik, indul stb. In h el?hanggal: hinta, himbál, hintó, himbál, hínár. E hin, hín h-k átmenettel: kín. Ebb?l következik a kín azon

jelentése, mely szerint: *„nagy testi szenvedés, mely a testet gyötri, és szüntelen nyugtalanítja (CzF)”*. A szenved? ember ugyanis amikor kínlódik: ide-oda mozog, verg?dik. Kín, kínlódás tehát mozgékonyság, nyugtalanság, verg?dés. A kínzás alapvet? jelentése tehát csak annyi, hogy: mozgatás, nyugtalanítás.
E kín szó a töve az ógörög kori kinészisz [???????] szónak, mely jelentése: *megmozdulás, mozgás, mozdítás*. A szó felbontva: kín|észisz = kín|ozás, tehát mozgatás, nyugtalanítás szóval. Hangsúlyozom, hogy teljesen pontos a kínozás és a kínézisz azonossága. Ugyanis jelentésre kín = kín, továbbá -észisz = -ozás. Pl. ógörög porth|eszisz = porty|ázás, nóm|észisz = nyom|ozás. A kínészisz a végz? sz nélkül: kínészi. Ez torzított kiejtéssel lett kénes?, ami a higany régebbi neve. (A kénes? szónak tehát semmi köze a kén és az es? szóhoz, csupán hibás, „magyarított” kiejtésr?l van szó). Kinészi ~ kénes? tehát joggal lehet a higany neve, hiszen a higany legfelt?n?bb jellemz?je épp a mozgékonyság.
Így már érthet?, hogy a kin|et|ikosz [?????????] szó jelentése miért *mozgató, izgató, serkent? valamire*. Figyelmet érdemel még, hogy a kinet|ikosz szó -ikosz végz?dése ma is megvan: -ikás, -ékos, pl. verít|ékes, takar|ékos. Megemlítend? még az angol cin|em|a, azaz kín|ém|a szó. Ennek szótöve ugyancsak kín, vagyis mozgás, miáltal joggal lehet a mozi neve.

KORCS, lásd a VAKARCS címszónál

kótyavetye
A kótyavetye szó két részb?l áll: kótya és vetye. Kótya szótöve koty, kot, s ez a töve a kotyog, kattan stb. szavaknak, tehát a kótya ütést jelent. Vetye szótöve vet. S így a kótyavetye lényegében azonos a dobra ver (avagy vet) kifejezéssel. CzF: *„Van szelekótya szónk is, mely másképen: szeleverdi, kétségtelen bizonyságaul, hogy kótya és verdi (azaz ver?) egyet jelentenek. És így a kótyavetye jelent árulást, melyben az eladó holmit dobra ütik és vetik; vagy más értelemben ütik-vetik, azaz hányják-vetik.”*

KUVASZ
kauosz, kuvasz, csuvasz, csahos, csahol, kehes, kahol, köhög

Talán a legszebb magyar pásztorkutya fajta. A kuvasz szótöve kuv, s mint azt a harmadik helyen lév? „v” hang elárulja, valaha kou, vagy kau kiejtés? volt. Rengeteg ilyen típusú szavunk van: hou-hav, lou-lov, tou-tav stb. Kuvasz tehát: kouosz, kouos. Kou jelentése: bármilyen rövid, er?s, kiadott hang, az angol cow (kau) is azonos (mert el-elb?dül) e kou szóval, de a kuv|ik szó sem egyéb, mint kau|ik. Ebb?l következ?en kou|osz > kuv|asz jelentése: amire jellemz? az er?s, rövid hangok kiadása. Vagyis ez esetben ugatós. A kauosz u-ja h-vá is vált, mint például kauog > köh|ög, továbbá a „k” hang „cs” is lehet, mint ahogy kuv|asz-t gyakran ejtik csuv|asz-nak is, hasonlatosan a *k*ah|ol és *cs*ah|ol is ugyanaz. (Gyakori a k-cs hangváltás, pl. *k*aiz|er – *cs*ász|ár, avagy német Kirche – angol church. Mindkett? t?szava: kör, a régi körtemplomok megnevezésér?l van szó.) Ezek alapján:

kou|osz = kuv|asz = kah|os = csah|os.

Tehát ma a kuvasz jelentését a csahos szóból értjük meg legtisztábban.

Varga Csaba

Ajánló